

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи
Каріна ЧЕМАШКАЛО

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність

29 "Міжнародні відносини"

291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії"

Освітній рівень
Освітня програма

перший (бакалаврський)

"Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії"

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
Економічної теорії
та економічної політики

Марина МАЩЕНКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економічної теорії та економічної політики
Протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Розробник:

Черкашина Т. С., к.е.н., доцент

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни:

Економічний розвиток сучасного суспільства обумовлює цілу низку різних проблем щодо функціонування економічних явищ та процесів, які відбуваються у ньому. Визначенню завдань економічної політики держави, формуванню основних пріоритетів та напрямів розвитку всіх галузей економіки сприяє глибоке вивчення та розуміння об'єктивних економічних законів, принципів управління промисловим виробництвом, національним господарством та світовою економічною системою в цілому.

Теоретичне осмислення процесів глобалізації, інтернаціоналізації, диджиталізації та регіональної економічної інтеграції сучасного світу можливе лише за умови пізнання закономірностей й логіки функціонування та розвитку національних економік, їх взаємозв'язків та трендів світового цивілізаційного процесу.

Навчальна дисципліна "Економічна теорія" є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня освітньої програми "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії".

Мета навчальної дисципліни:

формування системи теоретичних знань щодо понятійно-категоріального апарату економічної теорії; ґрунтовне оволодіння сутністю економічних явищ і процесів; забезпечення базової фундаментальної теоретичної підготовки, необхідної для подальшого вивчення циклу економічних дисциплін; глибоке розуміння законів і основних тенденцій розвитку глобальної економічної системи.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Наступні дисципліни
Математика (шкільна програма)	Міжнародні економічні відносини
Основи економіки (шкільна програма)	Міжнародні фінанси
Всесвітня історія	Міжнародні організації
	Регіоналізм у сучасних міжнародних відносинах
	Міжнародні відносини та світова політика
	Демографія та економічна політика

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
<p>ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.</p> <p>СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.</p>	<p>РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації</p>
<p>СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини</p>	<p>РН12. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проєктів</p>
<p>СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем</p>	<p>РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні питання сучасної економічної теорії

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

1.1. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Еволюція предмету економічної теорії: меркантилізм, класична школа політичної економії (КШПЕ), марксизм, інституціоналізм, "неокласичний синтез". Сучасна економічна теорія: теорія суспільного вибору, теорія людського капіталу, теорія ендогенного економічного зростання, теорія економіки домогосподарств, теорія конституційного вибору, теорія політичної ренти. Внесок Нобелівських лауреатів (П. Самуельсона, Г. Мюрдаля, А. Сена, Т. Шульца та ін.) у вивчення предмету економічної теорії. Внесок українських економістів (М. Бунге, І.

Вернадського, М. Подолинського, М. Туган-Барановського та ін.) у вивчення предмету економічної теорії.

1.2. Основні напрямки сучасної економічної теорії. Соціальна економічна теорія. Економічна теорія праці. Економічна теорія капіталу. Екоосоціогуманітарна економічна теорія. Глобальна економічна теорія.

1.3. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів. Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Метод наукової абстракції. Єдність історичного і логічного. Статистичний аналіз. Економічний експеримент.

1.4. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики держави. Досвід застосування основних економічних теорій (меркантилізму, лібералізму, ордолібералізму, кейнсіанства, інституціоналізму) в економічній політиці провідних країн світу (США, Великої Британії, Франції, Німеччини, Китаю). Політичні ринки та економічна політика.

Тема 2. Суспільний економічний розвиток та його закони

2.1. Виробництво як визначальний фактор суспільного економічного розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність і взаємозв'язок. Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Крива економічних можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.

2.2. Економічні потреби та економічні інтереси, їх сутність, та взаємозв'язок. Економічні потреби суспільства, їх сутність та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку.

2.3. Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Суспільне виробництво як основа економічної системи. Зміст і структура національної економічної системи. Типи економічних систем: ринкові, адміністративно-командні, змішані.

2.4. Моделі трансформації економічних систем. Основні моделі трансформації економічних систем: неокласична, градуалістська, інституціональна, структурна. Національні моделі трансформації економічних систем: китайська, польська, чеська, угорська, чилійська, грузинська. Особливості трансформації національної економічної системи України.

Тема 3. Економічна теорія капіталу

3.1. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і структура. Капітал як фактор виробництва. Класифікація капіталу промислового підприємства. Основний та оборотний капітал, його структура. Капітал сфери обігу. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Новітні форми капіталу: людський капітал, інтелектуальний капітал, соціальний, емоційний, духовний капітал та культурний капітал.

3.2. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Вплив швидкості обороту капіталу на зростання капітальної вартості. Чинники прискорення обороту капіталу на етапі четвертої промислової революції.

3.3. Особливості відтворення капіталу у сільському господарстві. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Рентні відносини. Розподіл і використання рентного доходу. Види земельної ренти: диференціальна, монопольна, абсолютна. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі. Зарубіжний досвід проведення земельної реформи. Проблеми формування ринку землі в Україні.

3.4. Проблеми та протиріччя сучасного капіталізму. Типи сучасного капіталізму: державний ринковий капіталізм, клановий (олігархічний) ринковий капіталізм, залежний капіталізм, постколоніальний (периферійний) капіталізм, постнапівколоніальний капіталізм. Соціально-ринкова економіка.

3.5. Тенденції концентрації та централізації капіталу. Монополізація економіки. Критерії та межі монополізації економіки. Антимонопольне законодавство. Антимонопольна політика в Україні.

Тема 4. Економічна теорія праці

4.1. Доходи, їх види та джерела формування. Форми доходів у ринковій економіці: заробітна плата, рента, підприємницький дохід, доходи від власності та відсотки. Форми та системи заробітної плати. Номінальні та реальні доходи.

4.2. Диференціація доходів та її межі. Сутність та механізм розподілу доходів, функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині. Державне регулювання розподілу доходів.

4.3. Протиріччя між найманою працею і капіталом.

4.4. Форми соціалізації економіки та її перспективи. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність, причини бідності. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Міжнародний досвід забезпечення соціального захисту населення. Сучасний стан соціального захисту в Україні: проблеми та перспективи розвитку.

Тема 5. Екоосоціогуманітарна економічна теорія

5.1. Інвайронментальна економіка. Раціональне природокористування. Нова ідеологія природокористування. Державна політика управління природоохоронною діяльністю. Економічний механізм природокористування відповідно до чинного законодавства. Закон обмеження природних ресурсів. Механізм відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення законодавства про охорону довкілля, раціональне використання природних ресурсів. Стратегії екологічного відродження країни та її регіонів. Платне природокористування, його переваги та недоліки. Інвайроментальна крива Кузнеця.

5.2. Сталий розвиток як новітня універсальна модель економічного розвитку та її концептуальна сутність. Сутність та принципи сталого розвитку. Складові сталого розвитку. Індикатори сталого розвитку. Реалізація глобальних цілей розвитку тисячоліття. Національні стратегії сталого розвитку США, Японії, Китаю, Південної Кореї, Франції, Італії, Польщі.

5.3. Національна стратегія сталого розвитку та інвайроментальної безпеки України.

Змістовий модуль 2. Міжнародна економічна теорія

Тема 6. Політико-економічний аналіз міжнародної торгівлі

6.1. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Інтернет-торгівля.

6.2. Теорії міжнародної торгівлі. Теорія абсолютних переваг А. Сміта. Теорія порівняльних переваг Д. Рикардо. Теорія факторів виробництва, Е. Хекшера та Б. Оліна. “Парадокс” В. Леонтьєва. Модель конкурентних переваг (“ромб”) М. Портера.

6.3. Типи та інструменти регулювання зовнішньої торгівлі. Протекціонізм і фритредерство. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. “Торговельні війни” між США та Китаєм. Міжнародні торговельні організації.

Тема 7. Економічне моделювання міжнародної взаємодії: міжнародна економіка та міжнародна економічна політика

7.1. Структура, основні риси та закономірності розвитку світового господарства. Сутність та етапи становлення світового господарства. Основні суб’єкти світового господарства. Транснаціональні корпорації (ТНК) та транснаціональні банки (ТНБ). TOP-20 найбільших ТНК світу.

7.2. Форми міжнародних економічних відносин. Основні форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля товарами та послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові відносини.

7.3. Інтеграційні зв’язки і механізм міжнародного співробітництва. Сутність та принципи міжнародної економічної інтеграції. Інтеграційні зв’язки механізм міжнародного співробітництва. Види інтеграційних формувань в сучасній світовій економіці. Головні інтеграційні угруповання світу: ЄС, НАФТА, БРИКС, АСЄАН+3, КАРИКОМ, ЛААІ, ЮДЕАК. Проблеми та перспективи інтеграції економіки України у світове господарство. Процеси глокалізації у світовій економіці.

7.4. Моделювання процесів соціально-економічного та геополітичного розвитку. Основні сценарії світового економічного розвитку: економоцентричний (FROG – first raise our growth), ГЕОполітика (GEOPolity) і "Джаз" (Jazz). Перспективи ролі України у глобальному економічному просторі. Стратегія “Україна — 2030”.

Тема 8. Світові фінанси. Фінансова глобалізація

8.1. Еволюція світової валютної системи. Зміст і структура світової валютної системи: системи золотого, золото-валютного (доларового) та паперово-валютного стандартів. Бреттон-Вудська валютна система та основні принципи її функціонування. Ямайська валютна система. Європейська валютна система. Демонетизація золота. Реформування світової валютної системи: електронні фінанси та фінансова глобалізація.

8.2. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Світовий банк. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Міжнародні валютно-фінансові відносини. Досвід співпраці "нових індустріальних країн", постсоціалістичних країн та країн, що розвиваються, із міжнародними валютно-фінансовими організаціями. Місце України в глобальному фінансовому середовищі. Формування іміджу України як позичальника.

8.3. Валюти та валютні ринки. Типи валют. Котирування валют. Види валютних курсів. Валютні операції. Біржова торгівля валютою. Національні та регіональні валютні системи. Регіональна платіжна система E-Dinar. Валютне регулювання.

8.4. Світові фінансові кризи. Циклічність економічного розвитку. Фази економічного циклу: спад, депресія, пошкваллення, підйом. Види криз: валютні, банківські, фінансові. Криза ринку акцій 1857 р., криза ринків нерухомості 1873-1878 рр., інвестиційна криза 1914 р., "Велика економічна депресія" 1929-1933 рр., нафтова криза 1973 р., інвестиційна криза ("чорний понеділок") 1987 р., азіатська криза 1997 р., криза "доткомів" 2000-2003 рр., іпотечна криза 2008-2009 рр.

Тема 9. Глобалізація та формування інформаційно-мережевої економіки

9.1. Глобалізація, її сутність та види. Історичні передумови появи глобалізації. Інтернаціоналізація світового господарства. Вплив глобалізації на соціально-економічні процеси в Україні. Позитивні та негативні наслідки поширення глобалізаційних процесів

9.2. Формування інформаційно-мережевої економіки. Тенденції самоорганізації світової економічної системи. Теорії інформаційного суспільства. Теорії "суспільства знань". Класифікація країн світу в сучасному світовому господарстві. Лідери та аутсайдери інформаційно-мережевої економіки.

9.3. Глобальне економічне управління. Формування єдиного глобального уряду. Роль та функції ООН. Гегемонія США та Китаю.

Тема 10. Глобальні проблеми сучасності

10.1. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Сучасні глобальні проблеми: проблема глобальної бідності, проблема загострення протиріччя між "Глобальним Півднем" і "Глобальною Північчю", демографічна проблема, глобальна продовольча проблема, глобальна екологічна проблема, проблема міжнародного тероризму.

10.2. Бідність як глобальна проблема. Критерії визначення бідності: світова та вітчизняна практика. Причини економічної маргіналізації світу. Міжнародні ініціативи з подолання бідності. Бідність у XXI ст.: прогноз та удосконалення механізмів її подолання. Міграція та старіння націй.

10.3. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. "Римський клуб". Досвід Світового банку у вирішенні глобальних проблем. Світовий економічний форум та його роль у вирішенні глобальних проблем.

10.4. Роль України у вирішенні глобальних проблем сучасності.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

При викладанні навчальної дисципліни доцільно використовувати: пояснювально-ілюстративний метод; метод проблемного викладу; евристичний метод; дослідницький метод.

Для активізації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів застосовуються: проблемні лекції (теми 3, 4, 8, 10), дискусії (теми 1, 3-6, 9-10), презентації (теми 1-10), моделювання професійних ситуацій (теми 6, 9-10), ділові ігри (тема 2), кейс-стаді (теми 7, 8), мозкові штурми (тема 8).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у слухачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у слухачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, занять і самостійних завдань та оцінюється сумою набраних балів

(максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє слухачу здавати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання слухача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумкова оцінка з дисципліни обчислюється з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю, який передбачає накопичувальна система (максимальна кількість – 60 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 35 балів). Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів). Результат проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності». Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, що наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Поточний контроль за цією дисципліною проводиться у таких формах та за максимальною кількістю балів:

компетентнісно-орієнтовні завдання – 9 балів;

тести з поточної теми – 6 балів;

ділові ігри – 3 бали;

кейс-метод – 6 балів;

поточні контрольні роботи – 10 балів;

творчі домашні завдання – 6 балів.

Модульний контроль з цієї дисципліни проводиться у формі колоквиумів. Максимальна кількість балів, яку слухачі можуть отримати, складає 20 балів.

Загальний бал складається з накопичених балів за всі завдання, які округляються до цілого числа за математичними правилами.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни»

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. 2. Основні напрямки сучасної економічної теорії. 3. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів. 4. Економічна теорія та економічна політика.		
	Практичне заняття	Семинар-дискусія на тему "Сучасні наукові школи: прикладний аспект". Побудова сутнісно-логічної схеми еволюції економічної теорії.	Тести з поточної теми	2
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Досвід застосування основних економічних теорій (меркантилізму, лібералізму, ордолібералізму, кейнсіанства, інституціоналізму) в економічній політиці провідних країн світу (США, Великої Британії, Франції, Німеччини, Китаю). Політичні ринки та економічна політика.			
Тема 2. Суспільний економічний розвиток та його закони	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.1. Виробництво як визначальний фактор суспільного економічного розвитку. 2.2. Економічні потреби та економічні інтереси, їх сутність, та взаємозв'язок. 2.3. Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. 2.4. Моделі трансформації економічних систем.		
	Практичне заняття	Побудова виробничої функції та кривої виробничих можливостей. Вирішення задач на визначення альтернативної вартості товару. Ділова гра на тему "Вкладаємо гроші у майбутнє України".	Ділові ігри	3
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Національні моделі трансформації економічних систем: китайська, польська, чеська, угорська, чилійська, грузинська. Особливості трансформації національної економічної системи України.	Творчі домашні завдання	3	
Тема 3. Економічна теорія капіталу	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 3.1. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і структура. 3.2. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. 3.3. Особливості відтворення капіталу у сільському		

		господарстві. 3.4. Проблеми та протиріччя сучасного капіталізму. 3.5. Тенденції концентрації та централізації капіталу.		
	Практичне заняття	Семинар-дискусія на тему "Формування ринку землі в Україні". Вирішення задач на визначення розміру ренти, орендної плати та ціни землі в ринковій економіці.	Поточна контрольна робота	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Зарубіжний досвід проведення земельної реформи. Проблеми формування ринку землі в Україні.		
Тема 4. Економічна теорія праці	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 4.1. Доходи, їх види та джерела формування. 4.2. Диференціація доходів та її межі. 4.3. Протиріччя між найманою працею і капіталом. 4.4. Форми соціалізації економіки та її перспективи.		
	Практичне заняття	Семинар-дискусія на тему "Протиріччя між найманою працею і капіталом в Україні". Побудова кривої Лоренца для різних типів економічних систем.	Тести з поточної теми	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Міжнародний досвід забезпечення соціального захисту населення. Сучасний стан соціального захисту в Україні: проблеми та перспективи розвитку.		
Тема 5. Екоціогуманітарна економічна теорія	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.1. Інвайронментальна економіка. 5.2. Сталий розвиток як новітня універсальна модель економічного розвитку та її концептуальна сутність. 5.3. Національна стратегія сталого розвитку та інвайроментальної безпеки України.	Кейс-метод	3
	Практичне заняття	Семинар-дискусія на тему "Платне природокористування". Побудова інвайроментальної кривої Кузнеця для різних типів економічних систем.	Підсумкові колоквиум	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Національні стратегії сталого розвитку США, Японії, Китаю, Південної Кореї, Франції, Італії, Польщі.		

Тема 6. Політико-економічний аналіз міжнародної торгівлі	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 6.1. Міжнародна торгівля та її економічні основи. 6.2. Теорії міжнародної торгівлі. 6.3. Типи та інструменти регулювання зовнішньої торгівлі.		
	Практичне заняття	Дискусія на тему "Протекціонізм і фритредерство у сучасній світовій економіці". Вирішення задач на визначення абсолютних та відносних переваг країни у світовій економіці.	Компетентнісно-орієнтовні завдання	3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Основні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Методи конкуренції на світовому ринку. "Торговельні війни" між США та Китаєм. Міжнародні торговельні організації.		
Тема 7. Економічне моделювання міжнародної взаємодії: міжнародна економіка та міжнародна економічна політика	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 7.1. Структура, основні риси та закономірності розвитку світового господарства. 7.2. Форми міжнародних економічних відносин. 7.3. Інтеграційні зв'язки і механізм міжнародного співробітництва. 7.4. Моделювання процесів соціально-економічного та геополітичного розвитку.		
	Практичне заняття	Моделювання міжнародної взаємодії країн у світовому господарстві. Кейс на тему "Сценарії економічного розвитку України".	Кейс-метод	3
			Поточна контрольна робота	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Проблеми та перспективи інтеграції економіки України у світове господарство. Перспективи ролі України у глобальному економічному просторі. Стратегія "Україна — 2030".	Творчі домашні завдання	3
Тема 8. Світові фінанси. Фінансова глобалізація	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 8.1. Еволюція світової валютної системи. 8.2. Міжнародні валютно-фінансові організації. 8.3. Валюти та валютні ринки. 8.4. Світові фінансові кризи.		
	Практичне заняття	Побудова економічних циклів для різних типів економічних систем. Кейс на тему "Сучасні економічні кризи".	Тести з поточної теми	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Досвід співпраці "нових індустріальних країн", постсоціалістичних та країн, що розвиваються, із валютно-фінансовими організаціями. Місце України в глобальному фінансовому середовищі, імідж України як позичальника.		

Тема 9. Глобалізація та формування інформаційно-мережевої економіки	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 9.1. Глобалізація, її сутність та види. 9.2. Формування інформаційно-мережевої економіки. Тенденції самоорганізації світової економічної системи. 9.3. Глобальне економічне управління.		
	Практичне заняття	Дискусія на тему "Проблеми глобалізації". Дебати на тему "Гегемонія США або Китаю в сучасному економічному світі?".	Компетентнісно-орієнтовні завдання	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Теорії інформаційного суспільства. Теорії "суспільства знань". Класифікація країн світу в сучасному світовому господарстві. Лідери та аутсайдери інформаційно-мережевої економіки.		
Тема 10. Глобальні проблеми сучасності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 10.1. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. 10.2. Бідність як глобальна проблема. 10.3. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства. 10.4. Роль України у вирішенні глобальних проблем сучасності.		
	Практичне заняття	Дискусія на тему "Шляхи вирішення глобальних проблем сучасності".	Компетентнісно-орієнтовні завдання	3
			Підсумкові колоквиум	10
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	"Римський клуб". Досвід Світового банку у вирішенні глобальних проблем. Світовий економічний форум та його роль у вирішенні глобальних проблем.		
			Разом	60
			Іспит	40
			Разом по курсу	100

Рекомендована література

Основна література

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія : навч. посібн. / В. Д. Базилевич. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Київ : Знання, 2019. – 702 с.
2. Базиліук А. В. Економічна теорія: Практикум. Навчальний посібник / А. В. Базиліук, Ж. В. Дерій, В. В. Концева. І. О. Хломенко. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 312 с.
3. Економічна теорія: підручник / За заг. ред. В. П. Якобчук. – Київ : Ліра-К, 2020. – 450 с.
4. Основи економічної теорії: Навчальний посібник / Ю. Г. Козак, С. С. Шаповалова, О. С. Кіро та ін. – Київ : ЦНП, 2019. – 264 с.
5. Політична економія: Навчальний посібник / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 280 с.
6. Чепінога В. Г. Економічна теорія: підручник / В. Г. Чепінога. – Київ : Юрінком Інтер, 2019. – 656 с.

Додаткова література

7. Практикум з навчальної дисципліни "Політична економія" для студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. І. Ф. Лісна, Т. С. Черкашина, Т. Є. Калашник, Т. В. Ус. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 154 с.
8. Kates K. Classical Economic Theory and the Modern Economics / K. Kates. – Melbourne: RMIT University Press, 2020. – 264 P.
9. Political Economy [Electronic resource]: guidelines for self-study of Bachelor's (first) degree students of all specialities / compiled by T. Cherkashyna. – Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2019. – 58 p. (English)
10. Ray M. Krugman's Economics for AP / M. Ray, D. Anderson. – New York : BFW, 2010. – 927 P.
11. Mankiw N. G. Principles of Economics (MindTap Course List) / Mankiw N. G. – London : Springer, 2019. – 702 P.
12. Fundamentals of Economics : textbook / M. Mashchenko, L. Ukrainka, N. Stepanko et al. – Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2021. – 240 p. (English)
13. Zhang W. B. The General Economic Theory: An integrative approach / W. B. Zhang. – London : Springer, 2020. – 654 P.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

14. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
15. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.my.gov.ua.
16. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ec.europa.eu.
17. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] // <http://www.un.org>.
18. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.econ.worldbank.org.

Методичне забезпечення

19. Черкашина Т. С. Персональна навчальна система дисципліни "Економічна теорія" для студентів спеціальності 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" [Електронний ресурс] / Т. С. Черкашина. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=3795>.